

Szczecin, 25.09.2019 r.

Streszczenie rozprawy doktorskiej

pt. Redukcjonizm w badaniach nad ludzkimi embrionalnymi komórkami macierzystymi. Aspekty filozoficzne

Rozprawa doktorska podejmuje problematykę związku redukcjonizmu z postulowaniem wolności w badaniach nad ludzkimi embrionalnymi komórkami macierzystymi. Szczegółowym jej przedmiotem są trzy pojęcia, mianowicie: komórka macierzysta, redukcjonizm i status moralny ludzkiego embrionu.

Praca składa się z czterech rozdziałów, wstępu i zakończenia. W rozdziale pierwszym przedstawiono zagadnienia wstępne, konieczne do zrozumienia czym są komórki macierzyste. W części poświęconej biologii przedstawiono definicję komórek macierzystych, ich rodzaje i sposoby otrzymywania. Przedstawiono także zakres ochrony ludzkiego embrionu obowiązujący w prawie Stanów Zjednoczonych i Polski oraz odniesienie wybranych światowych religii do kwestii badań nad ludzkimi embrionalnymi komórkami macierzystymi.

Celem rozdziału drugiego jest kompleksowe opisanie historii redukcjonizmu, a także jego rodzajów, tj. metodologicznego, epistemologicznego i ontologicznego. Opisano tam także mechanicyzm i naturalizm, które w niektórych aspektach można zaliczyć do form redukcjonizmu. Na początku przedstawiono źródła podejścia redukcjonistycznego, ze szczególnym akcentem na rewolucję naukową XVI i XVII wieku i jej filozoficzne konsekwencje. Ukazano, że wszystkie odmiany redukcjonizmu mają wspólną cechę, mianowicie ukazują zjawiska, terminy, właściwości i teorie z wyższych poziomów organizacji w kategoriach poziomów niższych.

W rozdziale trzecim opracowano zagadnienie statusu moralnego, gdyż od odpowiedzi na pytanie czy ludzki embrion posiada pełen status moralny zależy kwestia dopuszczalności badań nad ludzkimi embrionalnymi komórkami macierzystymi. Zdefiniowano ten termin i określono, czy status moralny jest stopniowalny, następnie opisano współczesną debatę nad przynależnością ludzkiego embrionu do wspólnoty moralnej.

W rozdziale czwartym zostały wyciągnięte wnioski metaetyczne, które miały swoją podstawę w analizach z rozdziałów wcześniejszych. Postawiono tam sześć pytań, mianowicie:

(1) czy redukcjonizm w odniesieniu do ludzkiego embrionu implikuje negację jego pełnego statusu moralnego, (2) czy negując pełny status moralny zarodka, trzeba patrzeć na niego redukcjonistycznie, (3) czy przyjmując wolność badań nad ludzkimi embrionalnymi komórkami macierzystymi, należy koniecznie zanegować pełny status moralny ludzkiego embrionu, (4) czy negacja pełnego statusu moralnego ludzkiego embrionu pociąga za sobą pełną akceptację badań nad ludzkimi embrionalnymi komórkami macierzystymi, (5) czy przyjmując redukcjonistyczne rozumienie ludzkiego zarodka, należy koniecznie postulować pełną wolność badań nad ludzkimi embrionalnymi komórkami macierzystymi, (6) czy przyjmowanie wolności badań nad tym rodzajem komórek pociąga za sobą konieczność przyjęcia redukcjonistycznego rozumienia ludzkiego embrionu. Rozdział ten miał na celu głównie sprawdzenie słuszności hipotezy, która zakłada, że istnieje ścisły związek między redukcjonizmem, negacją pełnego statusu moralnego ludzkiego embrionu i postulowaniem wolności w badaniach nad ludzkimi embrionalnymi komórkami macierzystymi, tj. że na przynajmniej niektóre z powyższych sześciu pytań powinno się udzielić odpowiedzi twierdzącej.

Ostatecznie, w wyniku analiz przeprowadzonych w dysertacji, hipoteza robocza została sfalsyfikowana. Inaczej mówiąc, rozważania zawarte w poszczególnych rozdziałach prowadzą do wniosku, że choć istnieje związek między trzema omawianymi zagadnieniami, to nie jest to zależność konieczna i nie występuje tam prosta implikacja.